

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Досліджено особливості інвестування галузі сільськогосподарського машинобудування. Висвітлено питання інвестиційної політики держави, запропоновано напрями поліпшення інвестиційної політики держави для розвитку сільськогосподарського машинобудування.

There features of investment agricultural engineering are investigated. There question of state investment politic are shown. There ways of improvement of investment politic for development of agricultural engineering are proposed.

Ключові слова: інвестування, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність, сільськогосподарське машинобудування.

Key words: investment, investment politic, investment activity, agricultural engineering.

ВСТУП

Розвиток машинобудування (особливо сільськогосподарського) в наш час викликає велике занепокоєння на всіх рівнях господарювання: від держави до конкретних товаровиробників, адже саме ця сфера виробництва є ланкою, що пов'язує всі основні сфери виробництва та споживання. Для підтримки цієї галузі в Україні необхідна чітка і комплексна програма заходів, спрямована на стабілізацію всієї економіки країни, що включатиме й інвестиційну політику.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності зміни підходів держави до питань активізації інвестування в галузі машинобудування.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

За умов стабілізації економічної ситуації інвестиційна діяльність виступає чи не найважливішим фактором стійкого зростання та динамічного розвитку української економіки, оскільки становить підґрунтя для відтворення і розширення виробничо-інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності й ефективності функціонування, особливо в галузях, що є фондоутворюючими, як, наприклад, сільськогосподарське машинобудування. Проте відсутність багатьох підприємств цілісної високоефективної системи інвестиційної політики, що відповідає вимогам мінливого ринкового середовища та спрямованої на забезпечення раціонального використання інвестиційних ресурсів, загострює проблему вдосконалення і розвитку науково-методичних підходів та інструментарію управління інвестиційною діяльністю, застосування яких сприятиме прискоренню соціально-економічного розвитку українських машинобудівних підприємств через вкладання капіталу.

Проблемою дослідження інвестиційної діяльності займається ряд українських вчених, зокрема: О.А. Ко-

валь, А.В. Череп, І.О. Бланк, В.М. Вовк, В.М. Геєць, Н.С.Герасимчук, Л.М. Борщ, А.І. Яковлев, О.М. Ястремська, Л.Д. Федорук та інші. Водночас вагомий внесок у розвиток питань інвестування в машинобудуванні зробили такі вчені, як Н.П. Карачина, І.М. Дашко, Л.Г. Федулова, І.І. Вініченко та інші. Разом з тим, беручи до уваги численні наукові розробки з означеної проблеми, окремі питання не дістали належного вирішення і, залишаючись недостатньо дослідженими та методично забезпеченими, потребують подальшого розвитку як у науково-теоретичному, так і практичному аспектах. Зокрема, подальших досліджень потребують теоретико-методичні положення з формування інвестиційної політики машинобудівних підприємств, оцінки їх інвестиційної привабливості й оптимізації інвестиційного портфеля як ефективних складових інвестиційної політики для удосконалення на цій основі його науково-методичного інструментарію.

Об'єкт дослідження — інвестиційна політика та інвестиційна діяльність машинобудівних підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ

Зміни, що відбуваються в сучасній світовій економіці та промисловій діяльності, призводять до все більшої глобалізації соціально-економічних сфер життя. Наслідком цього є інтернаціоналізація та інтеграція національних процесів у світовий простір, а це вимагає синхронізації внутрішніх процесів господарювання із глобальними перетвореннями, з одного боку, і втручання держави в деякі процеси — з іншого.

Для визначення ролі держави у процесі впровадження інвестиційної політики в галузі сільськогосподарського машинобудування окреслимо основні її завдання. Відповідно до Закону України "Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу" [1], який визначає основні напрями

державної політики пріоритетного розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, основними завданнями машинобудування для агропромислового комплексу є: забезпечення потреб агропромислового комплексу вітчизняною технікою і обладнанням для впровадження сучасних технологій у виробництво, зберігання та переробку сільськогосподарської продукції; проведення науково-технічної політики розвитку машинобудування для агропромислового комплексу, сприяння підвищенню рівня технологічних процесів та екологічної безпеки; впровадження наукових досліджень, дослідно-конструкторських, технологічних та проектних розробок комплексного характеру, пов'язаних з розвитком виробництва техніки і обладнання для агропромислового комплексу; залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для освоєння виробництва нової техніки і обладнання для агропромислового комплексу, оновлення основних фондів, технічного переозброєння і реконструкції підприємств вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу; розвиток міжнародного співробітництва підприємств вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу.

В умовах ринкових змін та трансформації економіки необхідно переглянути роль держави в активізації інвестиційних процесів, яка визначається завданнями інвестиційної політики сьогоdnішнього етапу розвитку економіки. Інвестиційна політика — загальнодержавні принципи рішення і заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери [2].

У науці розрізняють інвестиційну політику на макро-, мезо- та мікрорівнях. Інвестиційна політика двох перших рівнів включає систему загальнодержавних та регіональних рішень та заходів, що й визначають інвестиційну діяльність цих рівнів.

На рівні підприємства найважливішим етапом інвестиційного процесу є вибір інвестиційної політики — визначення мети інвестора, обсягу інвестованих коштів та джерел їх фінансового забезпечення. Інвестиційна політика підприємства є частиною його загальної фінансової політики, яка полягає у виборі та реалізації найвигідніших шляхів розширення й оновлення його активів для забезпечення основних напрямів його економічного розвитку.

Інвестиційна політика підприємства передбачає:

- формування окремих напрямів інвестиційної діяльності підприємства відповідно до стратегії його економічного розвитку та реалізації інвестиційних програм;

- аналіз умов зовнішнього інвестиційного середовища та кон'юнктури інвестиційного ринку;

- пошук окремих об'єктів інвестування та оцінювання відповідності напрямам інвестиційної діяльності підприємства;

- забезпечення високої ефективності інвестицій, їх ліквідності та мінімізації фінансових ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю;

- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів, які можуть бути залучені в конкретні періоди часу та джерел їх формування;

- оптимізацію структури інвестиційних ресурсів;

- формування і оцінку інвестиційного портфеля підприємства;

- розрахунок ефективності інвестиційних проектів та обґрунтування інвестиційних пріоритетів [3].

Між загальнодержавною інвестиційною політикою та інвестиційною політикою підприємства існує тісний взаємозв'язок, оскільки перша впливає і значною мірою визначає другу. Крім того, сприятлива інвестиційна політика на рівні держави створює об'єктивні передумови фінансування інвестиційної діяльності на мікрорівні.

Важливим при визначенні активності інвестиційної діяльності є також інвестиційний клімат, який характеризується як сукупність політичних, соціальних та економічних чинників, які бере до уваги не лише іноземний, але і внутрішній інвестор, приймаючи рішення здійснення інвестицій. Найвагомим серед цих чинників є економічні параметри країни, котра залучає інвестиції. Перелік конкретних економічних показників, що характеризують інвестиційний клімат, залежить від форми інвестицій, самого інвестора, терміну та умов інвестування. Інакше кажучи, для стратегічного інвестора будуть переконливими аргументи щодо інвестування коштів у якусь галузь, якщо розвиток цієї галузі в масштабах міжнародної економіки знаходиться в привабливому стані, якими є більшість галузей сільськогосподарського машинобудування. Разом з тим, якщо навіть фінансово проект вигідний, але є ризик політичної та економічної нестабільності держави, це може перешкодити намірам інвестора вкласти інвестиції в галузь.

Як відомо, інвестиційна спроможність вітчизняних банків та інвесторів є не досить високою і не відповідає європейським стандартам, в Україні важко знайти таких інвесторів, тому залучення іноземних інвестицій стає важливим кроком у підвищенні конкурентоспроможності та привабливості українських машинобудівних підприємств. Проте для залучення в Україну іноземних інвестицій та стимулювання інвесторів необхідно враховувати механізми, що використовуються у більшості держав та мають свої особливості [4]:

- сприятливе інвестиційне середовище (механізм державних гарантій захисту іноземних інвестицій; правовий режим; гарантії від зміни законодавства; скасування обмежень на розмір інвестицій);

- формування державної економічної політики щодо залучення іноземного капіталу (впровадження відкритої експортоорієнтованої моделі розвитку економіки; визначення пріоритетних напрямів використання інвестицій; розширення можливостей участі іноземних інвесторів у приватизації через конкурси, аукціони; автоматичний дозвіл на створення підприємств із 100 % іноземним капіталом в експортоорієнтованих галузях; координація діяльності щодо залучення іноземних та інвестицій з міжнародними організаціями);

- конкурентне ринкове середовище (блок централізованого забезпечення іноземних інвесторів; система державного контролю та проведення експертиз-проектів; відкриття іноземним інвесторам доступу до ринку капіталів);

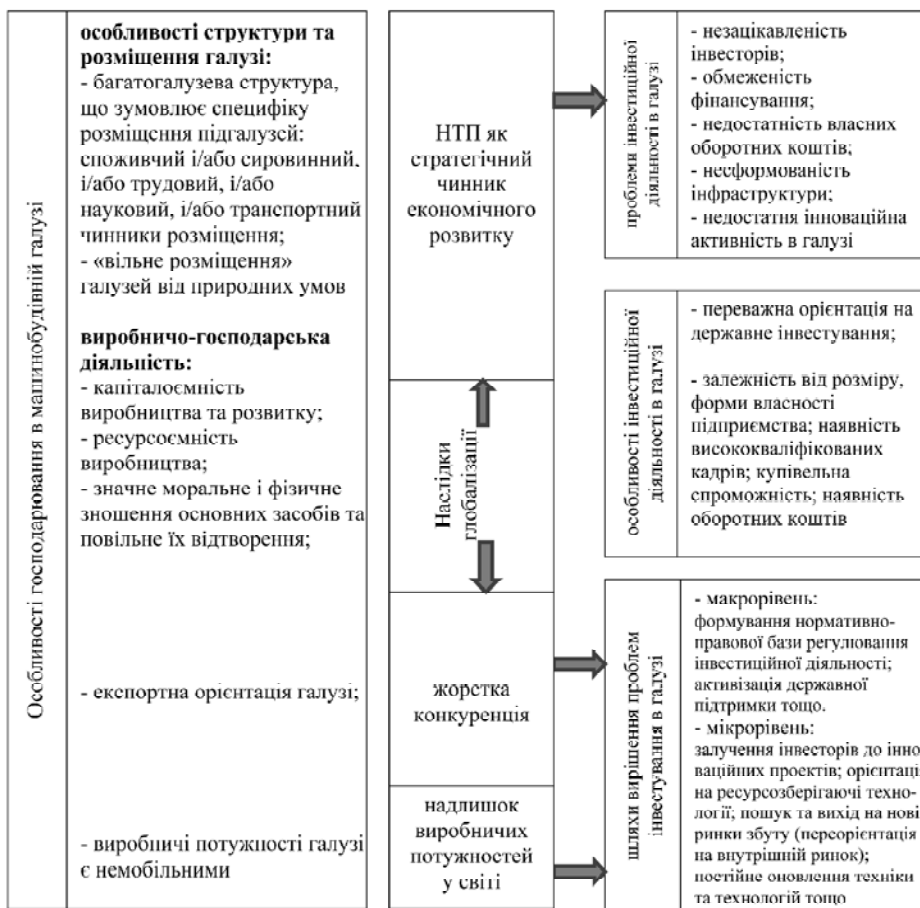

Рис. 1. Особливості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств

— система пільгового оподаткування іноземних інвестицій (система стимулювання іноземних інвесторів у реальний сектор залежно від пріоритетності об'єктів інвестування, обсягу інвестицій та терміну її дії).

Забезпечення впровадження такої системи інвестування та реалізація інвестиційної стратегії і тактики у галузі вітчизняного машинобудування має базуватися на використанні економіко-математичних моделей та сценаріїв, які є важливими як на державному, так і на регіональному рівнях. Якщо враховувати наближення інтересів держави і регіонів, важливим є проведення розрахунків балансових моделей ресурсного забезпечення регіонального розвитку, особливо на рівні міжрегіональних зв'язків. У вирішенні таких питань мають взяти участь фахівці вищих навчальних закладів аграрного напрямку, де сконцентровані фахівці високого науково рівня в галузях фінансування, моделювання, машинобудування (в тому числі і сільськогосподарського).

Інвестування в машинобудівні галузі агропромислового комплексу є особливим і тією мірою, що велика кількість машин (зокрема, сільськогосподарська техніка) використовується сезонно, іноді два-три тижні в рік, тому її виробництво і доставка до підприємства-власника має специфіку сезонності, хоча і не дуже виражену. Виходячи з цього, питання детального вивчення проблем інвестування в галузь, строків надходження інвестиції, а звідси — техніки в господарства аграріїв, є надважливими.

Проведені нами теоретичні та практичні дослідження дають можливість сформулювати основні специфічні для машинобудування особливості та означити існуючі проблеми в інвестуванні галузі (рис. 1).

ВИСНОВОК

Інвестування як один із шляхів розвитку країни був і залишається, не дивлячись на кризові зміни, одним з основних умов розвитку економіки, проте інвестиційна політика держави набуває все більшого значення у вирішенні цих проблем.

Наші дослідження підтверджують, що вітчизняна машинобудівна галузь має ряд проблем, які потребують негайного вирішення: високий рівень зносу основних засобів, що вимагає швидкого оновлення техніки і технологій; ресурсосмієність виробництва, це вимагає впровадження ресурсозберігаючих технологій; недостатність власних оборотних активів вимагає нових джерел фінансування (інвестування), що значною мірою вимагає державної підтримки галузі.

У умовах глобалізації міжнародних економічних відносин саме держава має в основному управляти інвестиційною політикою в такій галузі, як сільськогосподарське інвестування, адже велике різноманіття вироблюваних машин, обладнання тощо вимагає спланованого та виваженого вкладання великих коштів. Сьогоднішні перетворення в галузі необхідно використати для переходу виробництва та організації діяльності на нові рівні та якісно нові форми господарювання, особливо звертаючи увагу на накопичені десятиліттями науково-технічні знання та практичні навички, здобутки у науковій та винахідницькій діяльності, що вимагає повної державної підтримки в сфері інвестування.

Література:

1. Закон України "Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу" // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 24 (із змінами, внесеними згідно із Законом № 1444-VI від 04.06.2009 // ВВР. — 2009. — № 42, ст.634).
2. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
3. Борщ Л.М. Інвестування. Теорія і практика: навч. посіб. /Л.М.Борщ, С.В.Герасимова. — К.: Знання, 2007. — 685 с.
4. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. /О.О. Гетьман, В.М.Шаповал. — К.: ЦНЛ, 2006. — 487 с. *Стаття надійшла до редакції 02.04.2012 р.*